

Sygn. akt I C 30/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2016r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący – SSO Ewa Lisowiec

Protokolant - sekr. sąd. Anita Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2016r. w Toruniu

sprawy z powództwa **E. S. i D. S.**

przeciwko **Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w R.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego i ustalenie

1. oddała powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego;
2. oddała powództwo o ustalenie
3. zasądza od powodów E. S.i D. S. solidarnie na rzecz pozwanego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w R. kwotę 7.217,00 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa

SSO Ewa Lisowiec

Sygn. IC 30/15

UZASADNIENIE

Powodowie E. S.i D. S. w pozwie przeciwko pozwanemu Przedsiębiorstwu (...). P.,(...) Sp. jawna w R. (obecnie Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w R.) oraz pismem uzupełniającym braki formalne (k. 39 akt) domagali się:

- 1/ pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego- aktu notarialnego z dnia 31.10.2012r. sporządzonego w Kancelarii notarialnej w T. przed notariuszem Z. M. Rep. A Nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 18.09.2013r. sygn. akt ICo 3711/13 w części ponad kwotę 93.158 zł oraz w zakresie odsetek powyżej wysokości odsetek ustawowych,
- 2/ ustalenia, że umowa pożyczki zawarta w formie aktu notarialnego z dnia 31.10.2012r. sporządzonego w Kancelarii Notarialnej w T. przed notariuszem Z. R.. A Nr (...) jest nieważna w całości
- 3/ zasądzenia solidarnie na rzecz powodów kosztów procesu.

W uzasadnieniu powodowie podali, iż nie zgadzają się z treścią tytułu wykonawczego, gdyż dochodzona kwota jest zbyt wysoka (pozwany niesłusznie pobrał prowizję, nie też uwzględnił dokonanych wpłat i potrącenia). Nadto powodowie podali, iż zastosowane stopy procentowe są sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Poza tym, ich zdaniem umowa pożyczki w zakresie odsetek jakie przekraczają wysokość odsetek maksymalnych jest nieważna. Wskazali, że pozwany wykorzystał trudną sytuację powodów.

W odpowiedzi na pozew pozwany Przedsiębiorstwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w R. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie solidarnie od powodów kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany podał, iż prowizja za udzielenie pożyczki była powodom znana i przy podpisaniu umowy jej nie kwestionowali.. Dodał, iż powodowie nie wykazali, iż po podpisaniu aneksu do umowy pożyczki dokonali jakiegokolwiek wpłat na poczet zadłużenia. Pozwany zaprzeczył by żądał od powodów odsetek wyższych niż wynikające z zawartych umów. Podkreślił, iż ograniczenie dotyczące odsetek maksymalnych odnoszące się do czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego dotyczy odsetek wynikających z czynności prawnej. Nie znajduje zastosowania, gdy podstawą naliczania odsetek za opóźnienie jest ustawa. Dodatkowo pozwany podniósł, iż powoływanie się przez powodów na zasady współzycia społecznego jest nieuprawnione skoro powodowie wyzbywają się nieruchomości w celu uniemożliwienia prowadzenia z niej egzekucji.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód E. S. i B. P. znali się od 2011r. Powód prowadził firmę zajmującą się budową domów. B. P. był współnikiem Przedsiębiorstwa (...) Spółka jawna w R.. Powód w ramach prowadzonej działalności gospodarczej kupował u pozwanej materiały budowlane. Któregoś razu przedstawił B. P. plany budowy domów w Ł., które sam nadzorował. W ramach spotkań prosił o zwiększenie limitu kupieckiego na zakup materiałów. Po pewnym czasie powód zaproponował B. P. zawarcie umowy pożyczki. Chodziło o pozyskanie środków na wykończenie inwestycji w Ł.. B. P. zgodził się na udzielenie pożyczki. Powód jako zabezpieczenie spłaty zaoferował nieruchomość będąca współwłasnością powodów położoną w T. przy ul. (...) (...). W dniu 31 października 2012r. powodowie zawarli z pozwanym Przedsiębiorstwem (...) P., E. (...) Sp. jawna w R. w formie aktu notarialnego nr A Nr (...) umowę pożyczki, zgodnie z którą pozwany pożyczył powodom kwotę 106.300,00 zł do dnia 30.04.2013 roku, a pożyczkobiorcy zobowiązali się zwrócić pożyczkę wraz z odsetkami od dnia zawarcia umowy pożyczki do dnia jej zwrotu w wysokości 2 % w skali miesiąca, płatne do dnia 25 tego każdego miesiąca (§ 4 umowy). W umowie zawarto zapis, iż w przypadku braku zapłaty odsetek w ustalonym wyżej terminie pożyczka staje się natychmiast wymagalna. Na wypadek opóźnienia w zwrocie pożyczki oraz w zapłacie comiesięcznych odsetek powodowie zobowiązali się zapłacić odsetki za opóźnienie w wysokości 24 % w skali roku od dnia wymagalności zapłaty (§ 5 umowy). Jednocześnie w §7 umowy dłużnicy oświadczyli, iż co do obowiązku zwrotu pożyczki w terminie określonym w § 4 aktu wraz z odsetkami, co do odsetek umownych za opóźnienie w zwrocie pożyczki określonych w § 5 aktu oraz kosztów nadania klauzuli wykonalności temu aktowi poddają się egzekucji wprost z tego aktu na podstawie przepisu art. 777 §1 pkt 5 kpc co do kwoty 150.000 zł, przy czym uprawnienie do wystąpienia o nadanie klauzuli wykonalności miało powstać jeżeli powodowie nie zwrócą pożyczki w terminie do dnia 30.04.2013r. a opóźnienie wyniesie co najmniej 30 dni. Wydanie kwoty 6300 zł miało miejsce przed podaniem aktu notarialnego, a reszta kwoty w dniu podpisania umowy.

(dowód: umowa pożyczki- k. 7-13 i 121- 126 akt

zeznania świadka B. P. e - protokół z 20.01.2016r. g. 00:13.00 i dalej)

Tytułem zabezpieczenia spłaty pożyczki powodowie ustanowili na nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) (...) dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi KW nr (...) hipotekę umowną w kwocie 150.000 zł.

(bezsporne)

Początkowo powodowie spłacali pożyczkę, wpłat dokonywała powódka. Z czasem pojawiły się problemy ze spłatą. Powód tłumaczył to tym, że nie sprzedał jeszcze domów, ale są już prawie skończone. Wpłaty były dokonywane,

ale nieregularne. Powodowie przy każdej wpłacie dostawali fakturę i pokwitowania. Kwoty na pokwitowaniach KP były takie jakimi faktycznie wpłacali. Nie było wpłat bez pokwitowań. Nie było wpłat na kwoty wyższe aniżeli wynikające z pokwitowań. Nie były naliczane wyższe odsetki niż oznaczone w umowie. Na wniosek powodów treść umowy z dnia 31.10.2012r. została zmieniona umową z dnia 11 czerwca 2013r. Zmianie uległ § 4 aktu notarialnego w ten sposób, iż zmiana uległa kwota pożyczki z kwoty dotychczasowej na sumę 116.504,80 zł oraz termin jej zwrotu do dnia 30.11.2013 roku. Odsetki umowne kapitałowe miały wynosić 1,4% w skali miesiąca, zaś termin ich spłaty był określony w harmonogramie stanowiącym załącznik do umowy. Nadto ustalono prowizję za udzielenie pożyczki i podpisanie umowy w wysokości 10.204,80 zł od kwoty kapitału pozostałego do zapłaty (§ 4.3 umowy). Zapis o prowizji zaproponował powód. Powiedział, że z tego pozwany pokryje sobie koszty obsługi pożyczki. Prowizję zaproponował wtedy, gdy Bogdan Pietras stwierdził, że odsetki nie pokryją w całości obsługi pożyczki. Powodowie nigdy nie kwestionowali wysokości odsetek ustalonych w umowie ani prowizji.

(dowód: -zmiana umowy pożyczki – k. 13-15 i 127 - 129 akt

-harmonogram spłaty – k. 16 i 130 akt

-pokwitowania i faktura k. 17- 19 akt

- zeznania świadka B. P. e- protokół z 20.01.2016r. g. 00.13.00 i dalej

-zeznania świadka J. K. e-protokół z 20.01.2016r. 00:02.26 i dalej)

Po aneksie (umowie z 11 06 2013) nie było już żadnych wpłat ze strony powodów. Powód zaproponował natomiast B. P. dalszą współpracę przy inwestycji w Ł. i chciał, aby ten przekazał mu 3 mln zł jako swój udział w tej inwestycji. B. P. odmówił.

(dowód: zeznania świadka B. P. e-protokół z 20.01.2016r. g. 00:27:35)

Powodowie nigdy nie zgłaszali zastrzeżeń do wysokości odsetek. To powód zaproponował warunki umowy i wysokość odsetek .

(dowód: zeznania świadka B. P. e-protokół z 20.01.2016r. g. 00:24:12)

Powodowie zbyli nieruchomości przy ul. (...) w T. S. K. w dniu 06.05.2013r., przed podpisaniem aktu not. o zmianie umowy pożyczki.

(dowód: odpis KW k. 131-144 akt)

Sąd Rejonowy w Toruniu na wniosek pozwanego postanowieniem z dnia 17.09. 2013r. nadał aktowi notarialnemu z dnia 31.10.2012r. sporządzonemu w Kancelarii Notarialnej w T. przed notariuszem Z. M. Rep. A Nr (...) zmienionego następnie aktem notarialnym z dnia 11.06.2013r. Rep. A Nr (...), co do §7 tego aktu notarialnego z dnia 31.10.2012r. klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikom z ograniczeniem ich odpowiedzialności do łącznej wysokości 150.000 zł .

(dowód k. 21- 24 akt I Co 3711/13 Sądu Rejonowego w Toruniu)

Na podstawie wniosku egzekucyjnego Komornik przy Sądzie Rejonowym w Toruniu M. G. wszczął egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego tj. aktu notarialnego z dnia 31.10.2012r. sporządzonego w Kancelarii notarialnej w T. przed notariuszem Z. M. zmienionego następnie aktem notarialnym z dnia 11.06.2013r. a zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy w Toruniu postanowieniem z dnia 18.09.2013r. przeciwko dłużnikom solidarnie o zapłatę: należności głównej 126.709,60 zł, odsetek umownych w tym 1): w wysokości 24% w skali roku od kwoty 106.300 zł od dnia 26.05.2013r. do dnia 10.06.2013r., 2): w wysokości 16,8 % w skali roku od kwoty 116.504,80 zł od dnia 11.06.2013r. do dnia 01.07.2013r. i 3): w wysokości 24% w skali roku od kwoty 116.504,80 zł od dnia 02.07.2013r.

do dnia zapłaty oraz kosztów procesu w kwocie 127 zł. W toku postępowania zarządzono licytację nieruchomości położonej w Ł..

(dowód: wniosek, ogłoszenie k. 71-75)

Sąd zważył, co następuje:

I. Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie dowodów z zaofiarowanych dokumentów, zeznań świadków J. K. i B. P. oraz akt pomocniczych ICo 3711/13 Sądu Rejonowego w Toruniu.

Sąd uznał ponowne niestawiennictwo powodów za nieusprawiedliwione. Sąd uwzględnił pierwszy wniosek powodów o odroczenie rozprawy w dniu 20 01 2016r. (złożony w dniu rozprawy (zob. k. 163 akt). Sytuacja powtórzyła się dnia 14 marca 2016r. Tego samego dnia do Sądu wpłynął kolejny wniosek o odroczenie rozprawy, a powodowie powołali się na skierowanie powoda na zabieg operacyjny. Należy zauważyć, iż po pierwsze nie przedstawili powodowie zaświadczenia lekarskiego od lekarza sądowego, a po drugie skierowanie do szpitala nie oznacza, iż powód będzie hospitalizowany w dniu rozprawy. Z przedstawionego skierowania k. 169 wynika, że leczenie szpitalne ma się odbyć „w trybie planowym” co oznacza, że powód musi się dopiero zarejestrować na termin operacji i z pewnością – co wszystkim jest wiadome – nie zostanie on przeprowadzony w terminie 3 dni od wystawienia skierowania. Zabiegi w trybie planowym oznaczają długi okres oczekiwania. W związku z powyższym Sąd uznał niestawiennictwo powodów za nieusprawiedliwione i oddalił wniosek o odroczenie rozprawy. Tylko dla porządku warto zauważyć, iż niemożność niestawienia się powoda nie wykluczało stawienia się powódki, a nadto do dnia dzisiejszego – mimo deklaracji k. 168 i mimo że upłynął prawie miesiąc - sądowi nie zostało przedłożone zaświadczenie potwierdzające przyjęcie powoda do szpitala. Dlatego Sąd pominął dowód z przesłuchania powodów (punkt 2 postanowienia k. 175), albowiem prawidłowo wezwani na termin rozprawy nie stawili się. Tym samym pozbawili się możliwości zaprezentowania swojego stanowiska w sprawie.

Zeznania świadków J. K. i B. P. Sąd uznał za wiarygodne. Wprawdzie świadkowie powiązani są z pozwaną spółką, ale ich zeznania były wzajemnie spójne, nie były wewnątrznie sprzeczne, a nadto korespondowały ze złożonymi dokumentami, zaś powodom nie udało się ani podważyć zeznań świadków ani w inny sposób dowieść, że stan rzeczy był odmienny.

Za wiarygodne Sąd uznał również dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym dokumenty z akt sprawy I Co 3711/13 Sądu Rejonowego w Toruniu, nie znajdując podstaw do tego by dowody te zakwestionować.

II. Strona powodowa niniejszym pozwem domagała się: 1. pozbawienia w części wskazanej w pozwie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci aktu notarialnego z dnia 31.10.2012r. tj. ponad 93.158 złotych i 2. ustalenia, że umowa pożyczki zawarta w formie aktu notarialnego z dnia 31 października 2012r. jest nieważna w całości.

Powodowie uzasadniając żądanie z pkt 1 powołali się na zarzuty, iż kwota należności głównej jest za wysoka, bo pozwany niesłusznie pobrał prowizję 10.204,80 zł. Nadto zakwestionowali wysokość odsetek w zakresie w jakim przewyższają odsetki ustawowe i powołali się na to, że kwota 6.300 zł o której mowa w §6 umowy została potrącona z wierzytelności przysługującej pozwanemu w stosunku do powoda E. S., a wynikającej z umowy sprzedaży dachówek firmie powoda (...)

Odnosnie uzasadnienia żądania z pkt 2 powodowie powołali ponownie zarzuty dotyczące odsetek twierdząc, iż są one sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz że są nieważne w zakresie w jakim przekraczają odsetki maksymalne. Z tych też względów ich zdaniem cała umowa pożyczki jest też nieważna (tak pismo k. 39).

III. Odnosząc się do żądania pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności należy podkreślić, iż w niniejszej sprawie tytułem egzekucyjnym jest akt notarialny, z którego powodowie poddali się egzekucji do kwoty 150.000 zł.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli przyczyną zdarzenia, na których oparto wydanie

klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu.

Powodowie zakwestionowali istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem wykonawczym, tj. zapłaty kwoty ponad 93.158,00 zł tytułem należności głównej oraz odsetek powyżej wysokości odsetek ustawowych. Odnośnie zawyżenia kwoty należności głównej powołali się na niezasadne ich zdaniem naliczenie prowizji oraz wskazali, iż spłacili na rzecz pozwanego kwotę 17.008 zł tytułem odsetek i podnieśli zarzut potrącenia kwoty 6.300 zł.

W obecnie Sądzie powodowie nie dowiedli słuszności swojego stanowiska.

Naliczenie prowizji za udzielenie pożyczki jest zgodne z obowiązującymi przepisami. Aktualnie obowiązująca ustawa o kredycie konsumenckim z dnia 12.05.2011r. (Dz. U. 2014.1497 j.t.) nie zawiera limitu prowizji za udzielenie pożyczki. Jej art. 5.6) stanowi, iż całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu -z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Nie wprowadzono w ustawie zamkniętego katalogu zdarzeń, w związku z którymi pożyczkodawca mógłby pobierać prowizję. Prowizja jest kwotą pobieraną przez kredytodawcę, naliczaną zwykle jako procent od wartości produktu kredytowego. Obowiązek zapłaty prowizji nie jest zaliczany do przedmiotowo istotnych składników umowy o kredyt^(·) W niniejszej sprawie prowizja została przyznana za podpisanie umowy i udzielenie pożyczki, a - jak zeznał świadek B. P.- była też związana z czynnościami podejmowanymi przez pozwanego w związku z zawartą umową. Chodzi to o koszty opłacania i dojazdów pracowników pozwanego w celach związanych z udzieleniem pożyczki a potem jej windykacją, podejmowaniem czynności sprawdzających z którymi łączą się wydatki – np. ściąganie danych z rejestru dłużników. Zgodnie z zasadą swobody umów strony mogłyby zastrzec prowizję i to w takiej wysokości. Skoro taka była wola i znalazło to swoje odzwierciedlenie w treści kontraktu, a jednocześnie nie jest to sprzeczne z obowiązującymi normami cywilnego porządku prawnego – to nie było podstaw by uznać, iż z tego powodu faktyczna wielkość długu powodów jest mniejsza o kwotę uzgodnionej prowizji. Strony umowy mogą ułożyć swój stosunek prawny według swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego (art. 353⁽¹⁾ kc). W niniejszej sprawie odnośnie ustalonej prowizji sąd nie znalazł podstaw by uznać, że którakolwiek z przesłanek których mowa wyżej – a czyniąca kontrakt z tego powodu wątpliwym - została spełniona.

Jeśli chodzi o zarzut powodów dotyczący częściowej spłaty zadłużenia to teza ta nie została udowodniona.

Nie wdając się w teoretyczne rozważania na temat terminu „udowodnienie”, stwierdzić wystarczy, że sprowadza się on do zdolności przekonania sądu przez stronę o prawdziwości swoich twierdzeń w oparciu o przedstawione środki dowodowe i zasady logiki.

Powodowie wraz z pozwem powołali się jedynie na trzy wpłaty - na k. 17, 18, 19 akt. Miały one miejsce w dniach 14.02.2013r., 08.03.2013r. i 28.03.2013r., a więc przed podpisaniem zmiany umowy pożyczki w dniu 11 czerwca 2013r. Z tej chronologii zdarzeń jasno wynika iż kwota pożyczki oznaczona definitywnie w tym akcie notarialnym musi uwzględnić dokonane wcześniej wpłaty, a zatem precyzuje sumę, która wówczas do spłaty pozostała. Kwota definitywna uwzględnia w sobie też części odsetek, które zostały dopisane do kapitału. To z tego powodu kwota główna wynikająca z umowy czerwcowej jest wyższa aniżeli kwota główna wynikająca z umowy z października 2012r. Saldo pożyczki uwzględnia zatem wpłaty powodów dokonane między X 2012 a VI 2013. Wydaje się to być oczywiste, bowiem w przeciwnym razie nielogiczne byłoby podpisanie nowej umowy przez powodów. Zasady doświadczenia życiowego i logiki wskazują, iż nikt nie decyduje się na taki krok w stacji, gdy towarzyszy mu wiedza o tym, że druga strona oszukuje. A za oszustwo należałoby uznać wpisanie do aktu innej kwoty długu, aniżeli tej która faktycznie istnieje.

Jeśli powodowie mieli przekonanie, że faktycznie spłacili w międzyczasie więcej, to nie musieli podpisywać kontraktu, który tego nie uwzględniał. Inaczej sami działali na swoją szkodę.

Po drugie powodowie nie udowodnili, że:

a/ dokonali jakikolwiek wpłaty po zawarciu umowy z dnia 11.06.2013r.

c/ dokonali innych jeszcze /poza bezspornymi/ wpłat przed zawarciem umowy z dnia 11.06.2013r.

c/ dokonali na rzecz pozwanej wpłat innych faktycznie kwot (większych), aniżeli te uwzględnione na pokwitowaniach czy fakturach

d/ pozwana kapitalizowała im odsetki wg wyższej stopy aniżeli tej opisanej w umowie

i że wskutek powyższego pomniejszyło się ich zadłużenia z tytułu zaciągniętej pożyczki.

Powodowie poprzestali na gołosłownych twierdzeniach i nie przedłożyli na to żadnych dokumentów. Jako dowód zaferowali tylko trzy dokumenty na k. 17,18, 19 akt które – jak wskazano – obejmowały okres czasu sprzed podpisania umowy zmiany z czerwca 2013. Zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu, udowodnienie faktu spłaty spoczywało na powodach, nie na pozwanej. Zgodnie z art. 462§1 kc dłużnik spełniająca świadczenie może żądać pokwitowania, a jeśli wierzyciel odmawia, to dłużnik może wstrzymać się ze spełnieniem świadczenia. Może też złożyć przedmiot świadczenia do depozytu sądowego (art. 463 kc). Brak pokwitowania obciąża dłużnika, nie może się on bowiem wykazać spełnieniem świadczenia. Poza sporem jest, że dłużnicy nie złożyli przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. W tym stanie rzeczy nie ma podstaw do przyjęcia, że dłużnicy spłacili pozwanego na sumę wyższą aniżeli przyznana. Brak jest na to dowodów w postaci pokwitowania lub potwierdzenia przelewu.

Powodowie nie udowodnili też, iż spłata kwoty 6.300 zł została dokonana przez potrącenie. Z § 6 umowy wynika, iż pożyczka w kwocie 6.300 zł została wydana przed podpisaniem aktu notarialnego, a pozostała część pożyczki w wysokości 100.000 zł miała zostać (i została) przekazana przelewem na wskazany rachunek bankowy w dniu podpisania aktu. Powodowie w pozwie napisali, że kwota 6300 zł został potrącona z wierzytelności służącej pozwanemu w stosunku do powoda z tytułu sprzedaży dachówek. Literalne brzmienie tego oświadczenia (k. 4) prowadzi do wniosku, że E. S. na tą sumę był wcześniej dłużnikiem, a nie wierzycielem, któremu to kwota od pozwanej spółki służyła. Nie ma więc podstaw do dokonania potrącenia i odliczenia sumy 6.300 zł od 100.000 zł. Przyjmując nawet twierdzenia powoda, to konkluzja jest taka, że kwota 6300 zł mogła co najwyżej powiększyć jego dług, a nie pomniejszyć. Tak czy inaczej z treści umowy (k. 9) wynika, że pożyczka obejmowała łączną sumę 106.300 zł, a powodowie nie dowiedli, iż było inaczej.

Za utrwalonym poglądem judykatury można jeszcze wskazać, iż wykonanie prawa potrącenia polega na złożeniu drugiej stronie oświadczenia o charakterze prawo kształtującym (art. 499 k.c.), którego skutkiem, jest umorzenie się obydwu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej. Zarzut potrącenia bywa też żądaniem skierowanym do sądu, aby uznając jego skuteczność, uwzględnił to umorzenie i w takim zakresie oddalił powództwo. Dla osiągnięcia skutku dłużnik winien zatem zindywidualizować swoją wierzytelność oraz skonkretyzować jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością drugiej strony, wskazując zwłaszcza przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości oraz dowody w celu ich wykazania. W niniejszej sprawie brak jest jednoznacznego oświadczenia powodów złożonego w trybie art. 499 kc. Możliwość złożenia takiego oświadczenia jawi się zresztą jako wątpliwa, skoro powodowie piszą w pozwie, że wierzytelność na sumę 6.300 zł służyła pozwanej spółce (za sprzedaż dachówek), a nie powodom. Nie wykazali zaś powodowie (np. oświadczeniem woli spółki na piśmie), że to pozwana spółka złożyła im oświadczenie o potrąceniu i w konsekwencji powyższego wypłaciła powodom z tytułu pożyczki nie 100.000 zł, lecz 93.700 zł.

Powodowie kwestionowali też wysokość wynikających z tytułu wykonawczego odsetek, wskazując że winny być one egzekwowane w wysokości odpowiadającej odsetkom ustawowym. Zarzut dotyczący odsetek powodowie powołali

też na uzasadnienia żądania unieważnienia umowy pożyczki w całości. Dlatego zarzut też można roztrząsnąć łącznie względem obu podstaw żądania.

Z uzasadnienia pozwu nie wynika jednoznacznie, które odsetki kwestionują powodowie, czy odsetki umowne (kapitałowe), czy odsetki za opóźnienie. W umowach z X 2012 i VI 2013 zastrzeżono bowiem dwa rodzaje odsetek: kapitałowe: w wysokości 2% w skali miesiąca, a następnie 1,4 % w skali miesiąca oraz za opóźnienie w wysokości 24 % w skali roku (karty 9 i 14 akt).

Należało więc poczynić rozważania dotyczące obu rodzajów odsetek.

Art. 359 § 2¹ k.c. w poprzednim brzmieniu stanowił, iż maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w skali roku przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Z powyższego wynika, iż zastrzeżenie dotyczące odsetek maksymalnych ma wyłącznie zastosowanie do takich odsetek, których źródłem jest czynność prawna, czyli tzw. odsetek od sumy pieniężnej. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie postanowienia umowy pożyczki dotyczące określenia odsetek kapitałowych nie naruszały powyższego zapisu. Odsetki umowne w umowie z dnia 31 października 2012 r. zostały określone na 2% od kwoty udzielonej pożyczki w stosunku miesięcznym. Zatem roczna wysokość odsetek umownych wynosiła 2x12 tj. 24% i była niższa od czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, która w październiku 2012 roku wynosiła 25% (stopa kredytu = 6,25%). W umowie z dnia 11 czerwca 2013r. odsetki zostały określone na 1,4% od kwoty udzielonej pożyczki w stosunku miesięcznym. Roczna suma odsetek umownych wynosiła więc 16,8 % i także była niższa od czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, która wynosiła wówczas 22% (stopa kredytu = 5,50%).

Jeśli chodzi o odsetki za opóźnienie w zwrocie pożyczki oraz odsetek, strony określiły je na 24% w skali roku od dnia wymagalności do dnia zapłaty. Zgodnie z art. 481 kc przed zmianą przepisów dokonana w 2016r. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (§ 1). Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (§ 2). Z treści przywołanego przepisu jasno wynika, że ustawodawca nie ograniczał stron w zakresie ustalania wysokości odsetek za opóźnienie i zezwalał na ustalenie oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, nie odsyłając do przepisów o odsetkach maksymalnych. Co do zasady zastrzeżone odsetki mogły przekraczać próg odsetek ustawowych i odsetek maksymalnych. Jednak w takiej sytuacji nie można wykluczyć uprawnienia Sądu do oceny tego, czy klauzula umowna dotycząca wysokości odsetek za opóźnienie pozostaje zgodna z normą art. 58 § 2 k.c. Chodzi mianowicie o możliwość dokonania z punktu widzenia tego przepisu oceny tego, czy zastrzeżone odsetki za opóźnienie nie są aby odsetkami zastrzeżonymi w wysokości nadmiernej w ramach wiążącego strony stosunku umownego oraz w świetle zasad współżycia społecznego dokonanych i ustaleń faktycznych w danej sprawie. Należy przy tym pamiętać iż postanowienia umów zastrzegające nadmierne odsetki nie stają się nieważne w całości, a jedynie co do zakwestionowanej skutecznie nadwyżki

Dokonując oceny wysokości odsetek zastrzeżonych w umowie stron sąd posiłkował normami dotyczącymi odsetek maksymalnych. W sprawach tego rodzaju jest to mechanizm dopuszczalny. Czyniąc powyższe Sąd doszedł do przekonania, że odsetki za opóźnienie 24 % w skali roku nie są odsetkami w wysokości nadmiernej i nie są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. 24% w skali roku to mniej niż wysokość czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w roku 2012 (25%) i tylko o 2% więcej aniżeli stopa tego kredytu w roku 2013 (22%).

Mając na uwadze wszystko powyższe zdaniem Sądu odsetki za opóźnienie na poziomie 24 % w skali roku, jak też odsetki kapitałowe - w kolejności 25% a potem 22% w skali roku – to nie są odsetki nadmierne. Godzi się tu zauważyć, iż stan faktyczny w sprawie IC 175/14 tut. Sądu - na którą w pozwie powołali się powodowie na poparcie swoich twierdzeń - był rażąco odmienny. Mianowicie w powołanej sprawie zastrzeżone odsetki wyniosły 15% w skali miesiąca co dawało 180% rocznie. Dlatego ocena sądu w obu tych sprawach musiała być odmienna.

Na koniec trzeba podkreślić, iż powodowie uzasadniając swoje żądania odwoływali się do zasad współzycia społecznego w sytuacji, gdy sami je naruszyli. Nie inaczej należy ocenić fakt, że w czerwcu 2013 gdy zawierano umowę zmiany pożyczki powodowie nadal deklarowali jako zabezpieczenie nieruchomości przy ul. (...) w T., podczas gdy od miesiąca nie byli już jej właścicielami. Powodowie zbyli tę nieruchomość w dniu 06 maja 2013r. co miało miejsce przed umową zmieniającą, a jednocześnie po zawarciu umowy pożyczki, w której ta właśnie nieruchomość została ustanowiona jako zabezpieczenie hipoteką spłaty tej pożyczki. Powodowie nie tylko nie uznali za stosowane poinformować pożyczkodawcę, iż zbyli przedmiot zabezpieczający kontrakt, ale podtrzymali to zabezpieczenie w czerwcu 2013 tj. po jego zbyciu. Wprawdzie hipoteka jest przypisana do nieruchomości, ale dobre obyczaje wymagają, aby kontrahenta o takiej zmianie właścicielskiej poinformować.

Podsumowując, w ocenie sądu powodowie nieskutecznie odwołali się do zasad współzycia społecznego, bo w praktyce stosowania prawa, a zwłaszcza w orzecznictwie sądowym, przyjmuje się, że na zasady współzycia społecznego może właściwie powoływać się tylko ten, kto sam swego prawa nie nadużywa. To po pierwsze, a po drugie sąd nie dopatrył się po stronie pozwanej działań sprzecznych w tymi zasadami.

Mając to na uwadze Sąd nie doszedł do przekonania, by umowa pożyczki była nieważna w całości - nie było ku temu żadnych przesłanek, co najwyżej mogła być uznana za nieważną w odniesieniu do należności ubocznych. Jednak w konsekwencji dokonanej przez sąd analizy okazało się, iż nie było też podstaw do formułowania tezy, że jest ona nieważna w części dotyczącej odsetek czy prowizji.

Nie było też przesłanek do uznania, że powodowie słusznie domagali się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności z powodu nadmiernych odsetek, niesłusznie pobranej prowizji, rzekomego kapitalizowała im odsetki wg wyższej stopy aniżeli tej opisanej w umowie, spłaty długu w większym rozmiarze aniżeli uznał to wierzyciel czy też potrącenia. Powodowie nie zgłosili żadnej inicjatywy dowodowej na poparcie twierdzenia, że pozwany przy zawieraniu umów wykorzystał trudną sytuację finansową powodów. Pozwany temu zaprzeczył, a z zeznań jego świadków unikało, iż to powód był inicjatorem zawarcia kontraktu oraz pomysłodawcą, autorem samej jego treści.

Zakres dowodów strony powodowej na poparcie ich twierdzeń był zresztą wyjątkowo szczupły, a żaden z dowodów przeprowadzonych w toku procesu nie potwierdził tezy sformułowanej w pozwie. Weryfikacja tez powodów wypadła więc niepomyślnie.

Na koniec sąd zauważa, że życzliwe podejście do pretensji powodów byłą wątpliwe z tego też powodu, iż domagali się oni wzruszenia jedynie umowy z października 2012 r., nie wspominając w rubrum pozwu o umowie z 11 czerwca 2013r. która swą treścią w istotny sposób wykreowała postać zobowiązania małżonków S. w tytule wykonawczym, który chcieli pozbawić wykonalności.

Powyższe skutkować musiało oddaleniem powództwa w całości.

Dlatego mocą art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. a contrario orzeczono jak w punkcie 1 wyroku, a na mocy art. 353¹ kc oraz art. 58 §1, 2 i 3 kc a contrario orzeczono jak w punkcie 2 wyroku.

W pkt 3 wyroku Sąd zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego poniesione przez niego koszty procesu stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik sprawy tj. na mocy art. 98, 99 kpc w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. 2013.490). Na zasądzone koszty złożyły się 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa i 7.200 zł wynagrodzenia rady prawnego (łącznie wartość przedmiotu sporu z punktów 1 i 2 pozwu przenosiła 200.000 złotych).

Tylko dla porządku wskazuje się, że do czasu zakończenia sprawy w danej instancji stosować należało dotychczasowe stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika wynikające z cyt. rozporządzenia z roku 2002, co z kolei jest skutkiem zapisu z §21 rozporządzenia MS z 22 X 2015r. w sprawie opłata za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804).

O nieuiszczonych kosztach sądowych, od których zwolnieni byli powodowi (byli zwolnieni od opłaty od pozwu ponad dziesiąta jej część) Sąd orzekł na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych obciążając nimi Skarb Państwa (pkt 4 wyroku).